

DE VLAAMSE MINISTER VAN ECONOMIE, INNOVATIE EN INDUSTRIE, BUITENLANDSE ZAKEN,
DIGITALISERING EN FACILITAIR MANAGEMENT

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

**Betreft: Voorontwerp van decreet tot bescherming van geografische
aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot
wijziging van het AVG-decreet VLAIO**

Samenvatting

De Verordening (EU) 2023/2411 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2017/1001 en (EU) 2019/1753 heeft tot doel een uniform EU-breed beschermingssysteem voor ambachtelijke en industriële producten te creëren.

De procedure voor de registratie van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten omvat verschillende stappen. De registratieprocedure is een procedure in twee fasen: een nationale fase en een Uniefase. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de eerste fase, met name de nationale fase.

Dit decreet stelt dat de Vlaamse Regering de uitvoering van Verordening (EU) 2023/2411 van 18 oktober 2023 implementeert, en geeft aan de Vlaamse Regering de nodige bevoegdheid om met toepassing van deze verordening een beschermingssysteem voor geografische aanduidingen van ambachtelijke en industriële producten binnen het Vlaamse Gewest te initiëren.

Bovendien wordt, in het kader van de verwerking van persoonsgegevens, het Departement Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie (WEWIS) als verwerkingsverantwoordelijke, wat betreft het toezicht op de ondernemerschapstrajecten, aan het AVG-decreet VLAIO toegevoegd.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Economie

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het wetgeving-technisch en taalkundig advies nr. 2026/40 werd verstrekt op 26 februari 2026.

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten

De Verordening (EU) 2023/2411 van het Europees Parlement en de Raad van 18 oktober 2023 betreffende de bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van de Verordeningen (EU) 2017/1001 en (EU) 2019/1753 heeft tot doel een uniform EU-breed beschermingssysteem voor ambachtelijke en industriële producten te creëren.

De procedure voor de registratie van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten omvat verschillende stappen. De registratieprocedure is een procedure in twee fasen: een nationale fase en een Uniefase. De lidstaten zijn verantwoordelijk voor de eerste fase, met name de nationale fase.

Dit decreet stelt dat de Vlaamse Regering de uitvoering van Verordening (EU) 2023/2411 van 18 oktober 2023 implementeert, en geeft aan de Vlaamse Regering de nodige bevoegdheid om met toepassing van deze verordening een beschermingssysteem voor geografische aanduidingen van ambachtelijke en industriële producten binnen het Vlaamse Gewest te initiëren.

Een belangrijk en specifiek kenmerk van een Europese verordening is de rechtstreekse toepasselijkheid in elke lidstaat. Er is geen internrechtelijke handeling meer vereist voor hun uitwerking in de interne rechtsorde. Dit neemt niet weg dat verordeningen regelmatig moeten worden geconcretiseerd in interne uitvoeringsmaatregelen, opdat ze kunnen worden toegepast in de lid-statelijke context. Het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) verplicht uitdrukkelijk het nemen van alle maatregelen van intern recht die nodig zijn ter uitvoering van de juridisch bindende handelingen van de Europese Unie, en dus ook van verordeningen (art. 291, eerste lid). Het gaat echter enkel over de nadere uitvoering en in beginsel niet over aanvullingen of afwijkingen van hetgeen in de verordening wordt bepaald. Dat betekent echter niet dat die verordeningen alles bevatten wat er over die aangelegenheid in kwestie geregeld moet worden.

Dit voorontwerp van decreet is bedoeld om de uitvoering mogelijk te maken van Verordening 2023/2411 van 18 oktober 2023 binnen het Vlaamse Gewest. Om deze Verordening uit te voeren moeten de lidstaten in de volgende administratieve procedures voorzien:

- een nationale registratieprocedure:

De registratieaanvraag wordt eerst op nationaal niveau ingediend. Het aanvraagdossier bevat een productdossier waaraan het product moet voldoen, een in de verordening vastgesteld formulier (het "enkele document" genoemd) en begeleidende documentatie bij de aanvraag. De bevoegde nationale autoriteit onderzoekt de registratieaanvraag en maakt deze bekend om derden te informeren;

- een bezwaarprocedure:

Derden met een rechtmatig belang die in België gevestigd of woonachtig zijn kunnen tegen de registratieaanvraag bezwaar aantekenen, op een van de gronden opgesomd in de verordening.

Indien het bezwaar ontvankelijk wordt geacht, wordt een overlegprocedure georganiseerd tussen de opposant en de aanvrager, om tot een minnelijke schikking te komen. Het resultaat van dat overleg, samen met overeengekomen wijzigingen in de registratieaanvraag, wordt meegedeeld aan de bevoegde nationale autoriteit.

- de publicatie van de beslissing over de nationale fase en de doorzending ervan aan het EUIPO:

Als de aanvraag voldoet aan de vereisten van de verordening, wordt ze door de bevoegde nationale autoriteit doorgestuurd naar het Bureau voor intellectuele eigendom van de Europese Unie (European Union Intellectual Property Office – het EUIPO). Als dat niet het geval is, wordt de aanvraag afgewezen. Als de beslissing van de bevoegde autoriteit gunstig is, wordt ze bekendgemaakt, samen met het productdossier waarop ze is gebaseerd.

- een beroepsprocedure:

Elke partij met een rechtmatig belang kan beroep instellen tegen de beslissing genomen door de bevoegde nationale autoriteit, na afloop van de fase op nationaal niveau. Voor de toepassing van de door de federale staat ingestelde procedure wordt voorzien dat dit beroep wordt ingesteld bij de Raad van State.

- een procedure tot wijziging van het productdossier:

De aanvrager op wiens naam een geografische aanduiding is geregistreerd, of een producent die een geografische aanduiding gebruikt, kan een verzoek indienen tot wijziging van het productdossier betreffende deze beschermde geografische aanduiding. De verordening onderscheidt twee categorieën wijzigingen van het productdossier: enerzijds wijzigingen op Unieniveau waarvoor een bezwaarprocedure op Unieniveau is vereist en die onder de bevoegdheid van het EUIPO vallen, en anderzijds, als restcategorie, de zogenaamde “standaardwijzigingen” die worden onderzocht door de bevoegde nationale autoriteiten van de lidstaten waarvan het product afkomstig is. De stappen van de nationale fase (en van de Uniefase) zijn mutatis mutandis van toepassing op aanvragen tot wijziging van het productdossier op het niveau van de Unie.

- een procedure voor de nietigverklaring van een geografische aanduiding:

De registratie van een geografische aanduiding wordt nietig verklaard in geval van schending van een aantal bepalingen betreffende soortnamen, homoniemen of de bescherming van gereputeerde of algemeen bekende merken. Ze kan eveneens nietig worden verklaard wanneer de naleving van het productdossier door het product niet langer kan gewaarborgd worden of wanneer er in ten minste vijf opeenvolgende jaren geen product met de geografische aanduiding in de handel is gebracht, of nog, op eenvoudig verzoek van de houder van de geregistreeerde geografische aanduiding. Ook hier bepaalt de verordening dat de stappen van de nationale fase mutatis mutandis van toepassing zijn op de nietigheidsprocedure: de bevoegde nationale autoriteiten moeten dus het verzoek tot nietigverklaring onderzoeken, een bezwaarprocedure instellen en vervolgens, na afloop van deze procedure, hun beslissing voor verdere afhandeling aan het EUIPO meedelen. De verordening bepaalt uitdrukkelijk dat de bevoegde autoriteit voor de nationale fase van de procedure voor de registratie van geografische aanduidingen ook verantwoordelijk is voor de nationale fase van de procedure betreffende nietigheid van de registratie. Het is dus niet mogelijk om deze nietigheidsprocedure aan de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State toe te vertrouwen.

- Controleprocedures:

De verordening voorziet in twee controles: verificatie dat het product overeenstemt met het productdossier en monitoring van het gebruik van geografische aanduidingen op de markt.

Wat betreft de verificatie van de naleving van het productdossier, bepaalt de verordening dat de autoriteiten gebruik kunnen maken van een systeem, gebaseerd op een eigen verklaring, waarbij de producenten onder hun eigen verantwoordelijkheid verklaren dat het product aan het productdossier voldoet voor en nadat het op de markt is gebracht, en dat alle controles op de

naleving van het productdossier werden uitgevoerd. Er is voorgesteld om deze mogelijkheid ook te gebruiken voor de procedures op nationaal niveau. Dit doet echter geen afbreuk aan de bevoegdheid van de controleautoriteiten om vóór of na het op de markt brengen controles uit te voeren op de naleving van het productdossier van producten waarvoor een eigen verklaring is afgegeven.

Wat de monitoring van het gebruik van geografische aanduidingen op de markt betreft, verplicht de verordening de nationale autoriteiten om markttoezicht te waarborgen, ongeacht of de betrokken producten in opslag, in doorvoer of distributie zijn, of te koop worden aangeboden voor groot- of detailhandel, inclusief in de elektronische handel.

- Sancties:

De lidstaten moeten een kader voor sancties vaststellen, dat doeltreffend, evenredig en afschrikkend moet zijn.

Wijziging van het AVG-decreet VLAIO

Het Departement WEWIS staat in voor het toezicht op de ondernemerschapstrajecten, zoals vermeld in artikel 26/4 van het decreet van 16 maart 2012 betreffende het economisch ondersteuningsbeleid. Het omvat een onafhankelijk tweedelijns toezicht door uitvoerders die niet betrokken zijn bij het erkennen, subsidiëren, vormgeven, begeleiden of organiseren van de ondernemerschapstrajecten. Voor de verwerkingen van persoonsgegevens die volgen uit voormeld toezicht fungeert het Departement WEWIS aldus als de verwerkingsverantwoordelijke. Als partnerorganisatie van VLAIO worden de essentiële elementen van deze verwerkingen van persoonsgegevens door het Departement WEWIS opgenomen in het AVG-decreet VLAIO.

Conform artikel 3 van het AVG-decreet VLAIO verwerken VLAIO en zijn partnerorganisaties in de toepassing van voormeld decreet alleen persoonsgegevens die noodzakelijk zijn om te voldoen aan een wettelijke verplichting in de zin van artikel 6, lid 1, c), van de algemene verordening gegevensbescherming of voor de vervulling van een taak van algemeen belang in de zin van artikel 6, lid 1, e), van voormelde verordening.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Voor toelichting bij de artikelen wordt verwezen naar de memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

Om de budgettaire impact voor de Vlaamse overheid in te schatten zijn 2 factoren van belang: het aantal producenten die een registratieaanvraag van een geografische aanduiding van een ambachtelijk of industrieel product zullen indienen en de wijze waarop de producenten door het Vlaamse Gewest ondersteund worden bij dezelfde registratieaanvraag. Die ondersteuning kan minimaal of maximaal zijn.

Aantal producenten die een registratieaanvraag indienen

Hoeveel producenten van een ambachtelijk of industrieel product een registratieaanvraag zullen doen is vandaag nog koffiedik kijken omdat het ganse proces nog moet worden opgestart.

De administratie Landbouw heeft echter wel ervaring met het ondersteunen van producenten bij het aanvragen van een Beschermd Oorsprongsbenaming (BOB/PDO) of Beschermd Geografische Aanduiding (BGA/PGI) voor landbouw- en voedingsproducten en een zicht op het aantal aanvragen.

Op dit moment telt België slechts 19 geregistreerde landbouwproducten op eAmbrosia, het specifiek online platform dat de Europese Commissie ontwikkeld heeft en waar het dossier en alle communicatie bewaard worden.

Dit is een relatief laag aantal. De bekendheid van het systeem is gering bij zowel consumenten als producenten. De samenwerking tussen producenten verloopt vaak moeizaam.

Aangezien een Geografische Aanduiding een collectief eigendomsrecht is en het opstellen van een aanvraag de nodige inspanning vergt, zijn er weinig voldoende gemotiveerde kandidaten. Het systeem wordt zeker onvoldoende gebruikt als promotietool.

Er wordt ook geen onderscheid gemaakt tussen grote en kleine producenten voor wat de inhoud van een dossier of de procedure betreft. Het kan gemakkelijker zijn in geval van grote producenten die export capaciteiten hebben voor hun productie en die voldoende middelen hebben om de opmaak van het dossier te stimuleren. Echter, de producenten moeten met de administratieve kant niet bezig zijn. Groot of klein, het is voldoende als ze voor de technische inbreng zorgen.

De wijze van ondersteuning door het Vlaamse Gewest

Terwijl de ondersteuning door de Vlaamse overheid van producenten die een registratieaanvraag van een geografische aanduiding van een ambachtelijk of industrieel product indienen vandaag nog niet gebeurt, is dit wel het geval voor de ondersteuning van producenten bij het aanvragen van een Beschermd Oorsprongsbenaming (BOB/PDO) of Beschermd Geografische Aanduiding (BGA/PGI).

Het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM) ondersteunt producenten bij het opstellen van dossiers. In de praktijk gebeurt dit vooral om fouten te voorkomen. Dossiers of ideeën die geen kans maken op registratie worden in principe door de administratie en in overleg met de producenten afgeraden. De producenten blijven echter altijd verantwoordelijk voor de technische gegevens van hun producten.

Daarbij worden alle stakeholders (andere overheden, beroepsorganisaties) geïnformeerd of ingezet om een dossier op te stellen en de nationale procedure correct te doorlopen. De registratieaanvraag duurt vrij lang. Voor een Beschermd Oorsprongsbenaming of Beschermd Geografische Aanduiding kan de nationale fase enkele jaren duren. De ervaring leert dat het moeilijkste en het meest tijdrovende deel het opstellen van een dossier is, waarbij de producenten consequent moeten samenwerken. De balans vinden tussen het vasthouden aan traditionele gebruiken en het opleggen van specifieke kwaliteitseisen enerzijds en het ruimte laten voor innovatie, technologische vooruitgang, duurzaamheidsverbeteringen en individuele accenten anderzijds is vaak moeilijk.

Het verdere verloop van de nationale procedure (bekendmaking Belgisch Staatsblad-bezwaarprocedure bij het Agentschap Landbouw en Visserij-beslissing door de minister-mogelijk beroep bij de Raad van State) is voorspelbaarder omwille van de gehanteerde proceduretermijnen.

Op dit moment voorziet de Vlaamse overheid enkel modeldocumenten en begeleiding. Het betreft telkens een zeer individuele aanpak. De begeleiding en promotie gebeurt in principe door VLAM, maar het agentschap is daarin ook betrokken via de Sectorgroep Streekproducten. De opvolging door de Vlaamse overheid is kosteloos voor alle producenten.

Nadat een dossier is ingediend bij de Europese Commissie begint de Europese procedure. Vlaanderen wordt actief betrokken bij de opvolging en communicatie met de EU tijdens het beoordelingsproces. De Europese Commissie heeft hiervoor een specifiek online platform ontwikkeld (eAmbrosia) waar het dossier en alle communicatie bewaard worden.

Binnen de Vlaamse overheid wordt er ondertussen gewerkt aan een online platform waarmee de opvolging van dossiers en erkenningen volledig gecentraliseerd zal verlopen.

Overweging 18 van Verordening (EU) 2023/2411 van 18 oktober 2023 stelt dat de bevoegde autoriteit van de lidstaat waarvan de aanvrager afkomstig is, ernaar moet streven om, op verzoek van de aanvrager, bijstand te verlenen bij de opstelling van het in de verordening bedoelde enkele document, en dit overeenkomstig haar administratieve praktijk.

Besluit

Het besluit is dat, al wordt er gekozen voor een maximale ondersteuning door de Vlaamse overheid, de budgettaire impact op de Vlaamse overheid beperkt zal blijven en binnen de bestaande financiering van het personeel zal worden opgevangen.

De Inspectie van Financiën bracht op 2 april 2026 advies uit m.b.t. voorliggend voorontwerp van decreet tot bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten. De Inspectie van Financiën verleent een gunstig advies bij dit voorontwerp van decreet op voorwaarde dat de ontvangsten worden aangerekend op een artikel van de middelenbegroting. Er wordt aan het advies van de Inspectie van Financiën tegemoet gekomen door te kiezen voor begrotingsartikel TCO-9TAAAZZ-OW met basisallocatie 9TA203. De Inspectie van Financiën merkt bijkomend op dat bij een toenemend aantal aanvragen (die momenteel moeilijk te ramen zijn) waarschijnlijk overgestapt moet worden naar een minimale ondersteuning vanuit de administratie.

Het begrotingsakkoord werd gegeven op 29 juni 2026.

B. ESR-TOETS

Er is geen ESR toets vereist.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

Indien er wordt gekozen voor een maximale invulling van de ondersteuning door de Vlaamse overheid van producenten die een registratieaanvraag van een geografische aanduiding van een ambachtelijk of industrieel product indienen, zal de impact op het personeel toch kunnen opgevangen worden binnen het normaal personeelskader.

Enerzijds zal de begeleiding niet zomaar kunnen worden gestandaardiseerd omwille van de diversiteit van de doelgroep.

Anderzijds duurt het registratieproces om te komen tot een goed productdossier vrij lang en zal het nog enige tijd duren vooraleer aanvragen tot registratie kunnen leiden tot een effectieve Europese bescherming.

Een goed productdossier vereist immers een goede kennis van de markt. Dit alles zal een leerproces uitmaken voor zowel de ondersteunende overheid als de te ondersteunen producenten.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Het bijgaande voorontwerp van decreet zal na de principiële goedkeuring voor advies voorgelegd worden aan de SERV, de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens en de Raad van State.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot bescherming van geografische aanduidingen voor ambachtelijke en industriële producten en tot wijziging van het AVG-decreet VLAIO, en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management te gelasten over voormeld voorontwerp van decreet het advies in te winnen van:
 - de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 kalenderdagen;
 - de Vlaamse Toezichtcommissie voor de verwerking van persoonsgegevens, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van 30 kalenderdagen;
 - de Raad van State, met het verzoek het advies mee te delen binnen een termijn van dertig dagen, met toepassing van artikel 84, §1, eerste lid, 2°, van de gecoördineerde wetten op de Raad van State als de Vlaamse minister oordeelt dat voornoemde adviezen geen aanleiding geven tot aanpassing van de heden door de Vlaamse Regering principieel goedgekeurde tekst.

De minister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Economie, Innovatie en Industrie, Buitenlandse Zaken, Digitalisering en Facilitair Management

Matthias DIEPENDAELE

Bijlagen:

1. het voorontwerp van decreet;
2. de memorie van toelichting bij het voorontwerp van decreet;
3. het advies van de Inspectie van Financiën;
4. het begrotingsakkoord.